

HUKUK BÜLTENİ

Sayı 53

Mart 2022

Başlarken...

Dünyadan ve Türkiye'den güncel hukuki gelişme ve haberlere yer verdiğimiz Hukuk Bültenimizin Mart sayısını sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyoruz.

Bültenimizde yer alan içerik yalnızca bilgi verme amaçlı olup, konulara ilişkin detaylı bilgiler için bizimle irtibata geçmenizden memnuniyet duyacağız.

Nisan ayında görüşmek üzere!

Editörler:
Burcu Çelik
Serdar Darama

Marka Hakkına Tecavüz Fiillerinin Hukuki ve Cezai Boyutu

6769 Sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'nun 10.01.2017 tarihinde yürürlüğe girmesinden önce 556 Sayılı Markaların Korunması Hakkında KHK ile marka haklarına yönelik hükümler uygulama alanı bulmaktaysa da Kanun'un yürürlüğe girmesiyle Türk Hukuk sistemi marka, coğrafi işaret, tasarım, patent, faydalı model ile geleneksel ürün adlarına ilişkin başvuruları, tescil ve tescil sonrası işlemleri ve bu hakların ihlaline dair hukuki ve cezai yaptırımları kapsayan sistematik bir kanuna kavuşmuştur. [\(Sayfa 2\)](#)

Fiyat Etiketi Yönetmeliği'nde Yapılan Değişiklikler Hakkında Değerlendirme

Ülkemizde ve dünyada yaşanmakta olan ekonomik gelişmeler devletlerden şirketlere, toplumlardan bireylere herkesi etkilemeye devam etmektedir. Ekonominin temel aktörlerinden olan tüketiciler, gün geçtikçe bilinçli tüketici olma yolunda ilerlemekte ve bilgi kaynaklarına erişimin giderek kolaylaşmasıyla birlikte haklarının farkında olarak hareket etmektedirler. 18 Şubat 2022 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan Fiyat Etiketi Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılmasına Yönelik Yönetmelik ile bu sahte indirimlere karşı tüketicileri korumak amacıyla Fiyat Etiket Yönetmeliği'nde birtakım değişiklikler yapılmıştır. [\(Sayfa 7\)](#)

Nükleer Düzenleme Kanunu ve Getirdikleri

Nükleer santrallerin işletilmesinde güvenlik olgusu ciddi bir önem arz etse de, nükleer santral kazası meydana gelme olasılığı oldukça yüksektir. Bu kapsamda nükleer santraller yoluyla nükleer enerji üretimi ve bu enerjiden yararlanılmasındaki temel esaslar; nükleer güvence, nükleer güvenlik ve nükleer emniyete dayandırılmıştır. İşbu kavramlar nükleer enerji üretimi ve kullanımında hem uluslararası hukukta hem de devletlerin ulusal hukuklarında bir hayli önem arz etmektedir. [\(Sayfa 4\)](#)

Bilgisayar Oyunlarının FSEK Kapsamında Eser Niteliği

İnternetin ve bilgisayar teknolojisinin gelişmesi ve yaygınlaşması, insanların alışlagelmiş eğlence anlayışlarına ek olarak elektronik eğlence araçlarına yönelmesi sonucunu doğurmuştur. Elektronik eğlence araçlarına duyulan ilginin git gide artmasıyla bilgisayar oyunları hayatımıza daha çok dâhil olmuş, eğlence endüstrisinin en önemli parçası olmuştur. Bilgisayar oyunları sayısı gün geçtikçe artan örnekleriyle, bilgisayar programları olarak nitelendirilmenin ötesine geçmiş; barındırdığı görsellik, müzik, interaktiflik, senaryo gibi unsurlarıyla eser niteliği kazanıp kazanmadığı konusunda tartışılır hale gelmiştir. [\(Sayfa 9\)](#)

Kambiyo Senetlerinde İflas Yoluyla Takip

Kambiyo senetleri Türk Ticaret Kanununda düzenlendiği üzere çek, bono ve poliçe olarak üç tipi bulunmaktadır. Bu senetler niteliği itibarıyla kıymetli evraktır. Çek nakit para yerine kullanılabilen bir ödeme aracıdır. Hesap sahibinin (keşideci) bir muhataba karşı düzenlendiği üstünde yazan tutarla sabit olarak, çek üstünde adı yazılı olan kişiye (lehtara) ödenmesini sağlayan bir kıymetli evraktır. Çek kayıtsız ve şartsız olarak belli bir borcun ödenmesi için verilir. Emre, hamiline ve nama olarak düzenlenebilir. [\(Sayfa 12\)](#)

Güncel Haberler

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin (Kobi) Tanımı Değişti! [\(Sayfa 15\)](#)

Hacizli Taşınırın Elektronik Ortamda Yapılacak Açık Artırma Suretiyle Satış İşlemlerine İlişkin Yönetmelik Resmî Gazete'de Yayımlandı! [\(Sayfa 15\)](#)

T.C. Yargıtay 4. Ceza Dairesi'nin Hakaret Suçunun Unsurlarının Oluşmaması - Görevi Yaptırmamak İçin Direnme Suçu Hakkındaki Kararı! [\(Sayfa 15\)](#)

MARKA HAKKINA TECAVÜZ FİİLLERİNİN HUKUKİ VE CEZAİ BOYUTU



Marka, en yalın tanımıyla, bir ticari malı, herhangi bir nesneyi tanıtmaya, benzerinden ayırmaya yarayan özel ad veya işaret anlamına gelmektedir. [1] 6769 Sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'nun ("Kanun") 10.01.2017 tarihinde yürürlüğe girmesinden önce 556 Sayılı Markaların Korunması Hakkında KHK ile marka haklarına yönelik hükümler uygulama alanı bulmaktaysa da Kanun'un yürürlüğe girmesiyle Türk Hukuk sistemi marka, coğrafi işaret, tasarım, patent, faydalı model ile geleneksel ürün adlarına ilişkin başvuruları, tescil ve tescil sonrası işlemleri ve bu hakların ihlaline dair hukuki ve cezai yaptırımları kapsayan sistematik bir kanuna kavuşmuştur.

Markanın Türk Patent ve Marka Kurumu nezdinde tescil edilmesiyle sahibine geniş hukuki haklar sağlanmakta olup bu yazıda kısaca tescilli markaya yönelik hukuki haklardan bahsedilmesinin ardından bu hakka tecavüz teşkil eden fiillerin hukuki ve cezai boyutları incelenecektir.

1. GENEL OLARAK TESCİLLİ MARKA VE SAHİBİNE SAĞLADIĞI HAKLAR

6769 sayılı Kanun çerçevesinde marka hakkına ilişkin hukuki koruma tescil ile sağlanmakta olup tescilin gerçekleşmiş olması şartıyla markanın korunmasında tescil başvurusunun yapıldığı tarih esas alınmaktadır. [2]

Yargıtay tarafından kabul edilen görüşe göre hukuki niteliği itibariyle tescil, önceden kullanılan marka için açıklayıcı, hiç kullanılmamış bir marka için kurucu etki doğurmaktadır. [3]

Marka hangi sınıf mal ya da hizmet için tescilli ise sadece o sınıf için koruma sağlamakta olup bunun istisnasını tanımış ve

ayırt ediciliği yüksek markalar oluşturmaktadır. [4] Kanun'un "Marka olabilecek işaretler" başlıklı 4. maddesinde markanın, bir teşebbüsün mallarının veya hizmetlerinin diğer teşebbüslerin mallarından veya hizmetlerinden ayırt edilmesini sağlaması ve marka sahibine sağlanan korumanın konusunun açık ve kesin olarak anlaşılmasını sağlayabilecek şekilde sicilde gösterilebilir olması şartıyla kişi adları dâhil sözcükler, şekiller, renkler, harfler, sayılar, sesler ve malların veya ambalajlarının biçimi olmak üzere her tür işareten oluşabileceği belirtilmiştir.

Marka tescilinden doğan haklar münhasıran marka sahibine ait olup bu haklar herkese karşı öne sürülebilmektedir. Marka sahibinin izinsiz olarak yapılması halinde şu fiillerin önlenmesini talep etme hakkı bulunmaktadır;

a) Tescilli marka ile aynı olan herhangi bir işaretin, tescil kapsamına giren mal veya hizmetlerde kullanılması.

b) Tescilli marka ile aynı veya benzer olan ve tescilli markanın kapsadığı mal veya hizmetlerle aynı veya benzer mal veya hizmetleri kapsayan ve bu nedenle halk tarafından tescilli marka ile ilişkilendirilme ihtimali de dâhil karıştırılma ihtimali bulunan herhangi bir işaretin kullanılması.

c) Aynı, benzer veya farklı mal veya hizmetlerde olmasına bakılmaksızın, tescilli marka ile aynı veya benzer olan ve Türkiye'de ulaştığı tanınmışlık düzeyi nedeniyle markanın itibarından haksız bir yarar elde edecek veya itibarına zarar verecek veya ayırt edici karakterini zedeleyecek nitelikteki herhangi bir işaretin haklı bir sebep olmaksızın kullanılması. Ayrıca işaretin ticaret alanında kullanılması durumunda marka hakkı sahibinin aşağıdaki fiillerin de yasaklanmasını isteme hakkı bulunmaktadır;

a) İşaretin, mal veya ambalajı üzerine konulması.

b) İşareti taşıyan malların piyasaya sürülmesi, teslim edilebileceğinin teklif edilmesi, bu amaçlarla stoklanması veya işaret altında hizmetlerin sunulması ya da sunulabileceğinin teklif edilmesi.

c) İşareti taşıyan malın ithal ya da ihraç edilmesi.

ç) İşaretin, teşebbüsün iş evrakı ve reklamlarında kullanılması.

d) İşareti kullanan kişinin, işaretin kullanımına ilişkin hakkı veya meşru bağlantısı olmaması şartıyla işaretin aynı veya benzerinin internet ortamında ticari etki yaratacak biçimde alan adı, yönlendirici kod, anahtar sözcük ya da benzeri biçimlerde kullanılması.

e) İşaretin ticaret unvanı ya da işletme adı olarak kullanılması.

f) İşaretin hukuka uygun olmayan şekilde karşılaştırmalı reklamlarda kullanılması.

Marka hakkı sahibi kural olarak bu haktan doğan müspet ve menfi haklarını yalnızca ülke içerisinde öne sürebilmekte olup buna "ülkesellik ilkesi" adı verilmektedir. Dolayısıyla Türkiye'de tescilli bir markanın hak sahibi başka bir ülkede gerçekleşen ihlale ilgili olarak Türkiye'deki tescile dayalı olarak dava açamayacaktır.

Bunun istisnasını oluşturan bir takım haller (Paris Sözleşmesi anlamında tanınmış marka olması gibi) bulunmaktaysa da bu çalışmanın konusu oluşturmadığından değinilmeyecektir.

2. MARKA HAKKINA TECAVÜZ OLUŞTURAN FİİLLER

Kanun'un 29. maddesinde marka hakkına tecavüz oluşturan fiillere yer verilmiş olup bunlar;

a) marka sahibinin izni olmaksızın markanın yukarıda belirtilen şekillerde kullanılması,

b) marka sahibinin izni olmaksızın markayı veya ayırt edilemeyecek kadar benzerini kullanmak suretiyle markayı taklit etmek,

c) markayı veya ayırt edilemeyecek kadar benzerini kullanmak suretiyle markanın taklit edildiğini bildiği veya bilmesi gerektiği hâlde tecavüz yoluyla kullanılan markayı taşıyan ürünleri satmak, dağıtmak, başka bir şekilde ticaret alanına çıkarmak, ithal işlemine tabi tutmak, ihraç etmek, ticari amaçla elde bulundurmak veya bu ürüne dair sözleşme yapmak için öneride bulunmak,

ç) Marka sahibi tarafından lisans yoluyla verilmiş hakları izinsiz genişletmek veya bu hakları üçüncü kişilere devretmektir.

Marka hakkına tecavüz oluşturan fiiller hukuken “haksız fiil” niteliğinde olup marka hakkı sahibine hem hukuki hem de cezai koruma sağlamaktadır.

3. MARKA HAKKINA TECAVÜZÜN HUKUKİ BOYUTU

3.1. Marka Hakkına Tecavüzün Tespiti, Durdurulması ve Önlenmesi (Men’i) Davası

Marka hakkı tecavüze uğrayan hak sahibinin gidebileceği hukuki yollardan ilki tecavüzün tespiti, durdurulması ve men’inin talebine yöneliktir.

Kanun’un 149. Maddesinde sınai mülkiyet hakkı tecavüze uğrayan hak sahibinin fiilin tecavüz olup olmadığının tespiti, muhtemel tecavüzün önlenmesi, tecavüz fiillerinin durdurulmasını talep edebileceği düzenlenmiştir.

Tecavüzün tespiti için eylemi gerçekleştirilen kusurlu olması veya eylem sonucunda bir zarar meydana gelmiş olması zorunlu değildir.

3.2. Marka Hakkına Tecavüzün Kaldırılması (Ref’i) Davası

Marka hakkı tecavüze uğrayan kimsenin mahkemeden eski durumun geri getirilmesini, maddi sonuçlarının ortadan kaldırılmasını isteme hakkı bulunmaktadır.

Tecavüzün durdurulması ve önlenmesi davasında olduğu gibi tecavüzün kaldırılması davasında da tecavüzde bulunanın kusurlu olmasına gerek yoktur.

3.3. Tazminat Davaları

Marka hakkına tecavüz durumunda hak sahibinin yukarıdaki davalara olarak tecavüz sebebiyle uğradığı maddi ve manevi zararların tazminine yönelik tazminat davası açma hakkı da mevcuttur.

Bu davalar TTK gereğince mutlak ticari dava niteliğinde olduğundan dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır.

Marka tecavüzü fiilleri Borçlar Hukuku anlamında haksız fiil teşkil ettiğinden açılacak maddi ve manevi tazminat davalarında tecavüzü gerçekleştiren kişinin ku-

surlu olması ve fiil ile zarar arasında nedensellik bağı bulunması aranacaktır.

Maddi zararlar fiili kayıp ve yoksun kalınan kardan oluşmakta olup Kanun’a göre yoksun kalınan kazancın, zarar gören hak sahibinin seçimine bağlı olarak, aşağıdaki değerlendirme usullerinden biri ile hesaplanacağı belirtilmektedir:

a) Sınai mülkiyet hakkına tecavüz edenin rekabeti olmasaydı, hak sahibinin elde edebileceği muhtemel gelir.

b) Sınai mülkiyet hakkına tecavüz edenin elde ettiği net kazanç.

c) Sınai mülkiyet hakkına tecavüz edenin bu hakkı bir lisans sözleşmesi ile hukuka uygun şekilde kullanmış olması hâlinde ödemesi gereken lisans bedeli.

Ayrıca yoksun kalınan kazancın hesaplanmasında, özellikle sınai mülkiyet hakkının ekonomik önemi veya tecavüz sırasında sınai mülkiyet hakkına ilişkin lisansların sayısı, süresi ve çeşidi, ihlalin nitelik ve boyutu gibi etkenlerin de göz önünde tutulacağı belirtilmiştir.

Kanun’un 150/2. Maddesinde sınai mülkiyet hakkına tecavüz edilmesi durumunda hakka konu ürün veya hizmetlerin tecavüz eden tarafından kötü şekilde kullanılması veya üretilmesi, bu şekilde üretilen ürünlerin temin edilmesi veya uygun olmayan bir tarzda piyasaya sürülmesi sonucunda sınai mülkiyet hakkının itibarı zara uğrayan kimselerin bu sebeple ayrıca tazminat isteyebileceği hükme bağlanmıştır.

4. MARKA HAKKINA TECAVÜZÜN CEZAI BOYUTU

Kanun’un 30. Maddesi başlığı “Marka hakkına tecavüze ilişkin cezai hükümler” olmakla bu suçu oluşturan fiillerin neler olduğu bu maddede sayılmıştır.

Buna göre birinci fıkrafta ilk olarak başkasına ait marka hakkına iltibas veya iltibas suretiyle tecavüz ederek mal üreten veya hizmet sunan, satışa arz eden veya satan, ithal ya da ihraç eden, ticari amaçla satın alan, bulunduran, nakleden veya depolayan kişinin bir yıldan üç yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacağı düzenlenmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında ise marka koruması olduğunu belirten işareti mal veya

ambalajı üzerinden yetkisi olmadan kaldıran kişinin bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandıracağı hüküm altına alınmış, üçüncü fıkrafta ise yetkisi olmadığı hâlde başkasına ait marka hakkı üzerinde devretmek, lisans veya rehin vermek suretiyle tasarrufta bulunan kişinin iki yıldan dört yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacağı belirtilmiştir.

Tekrar vurgulamakta fayda vardır ki Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamındaki bu suç tipleri tescilli markaların korunmasına yönelik olup tescilsiz bir markanın SMK m. 30 kapsamında cezai korumadan faydalanabilmesi mümkün değildir.

Tescilsiz markalara karşı gerçekleştirilecek tecavüzler için duruma göre TTK m. 62 çerçevesinde haksız rekabet hükümlerine göre koruma sağlanması mümkün olabilir. [5]

Detaylı Bilgi için;
[Av. Selin Kurt Erdem](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/>, Son Erişim Tarihi 04.03.2022
2. Muhammet Mekin Durceylan, 6796 Sayılı SMK Kapsamında Marka Hakkına Tecavüz Halleri, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2021, s. 46.
3. Yargıtay 11. HD’nin 07.10.1999 tarihli 1999/1724 E. 1999/7608 K. Sayılı kararında tescilin kurucu olduğu ifade edilirken Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 09.02.2011 tarihli 2010/11-689 E. 2011/46 K. Sayılı kararında tescilin açıklayıcı etkisinden söz edilmektedir.
4. Mustafa Öksüz, Marka Hakkına Tecavüzün Sonuçları, TBB Dergisi, Eylül 2021, s. 305.
5. Dilan Ensari, Türk Hukukunda Marka Hakkı ve Marka Hakkına Karşı İşlenen Suçlar, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans Programı Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep 2019, s. 50.

NÜKLEER DÜZENLEME KANUNU VE GETİRDİKLERİ

A-GİRİŞ

Enerji, bütün ülkelerin vazgeçilmezi haline gelen bir güçtür. Enerjinin ülkelerin refah ve medeniyet seviyesinin belirlenmesinde önemli bir kıstas haline gelmesi II. Dünya savaşına dayanmaktadır.

Soğuk savaş ve sonrasındaki dönemde uluslararası hukuk ve ilişkilerin temelini özellikle enerji sektörü oluşturmuştur.

Enerji sektörü medeniyet seviyesinin belirlenmesi hususunda sahip olduğu önem neticesinde milli ve milletlerarası kamuoyunun daima gündeminde olan bir olgu olmuş, kamuoyunda nükleer santrallerle alakalı ciddi korku ve endişe yaratmıştır. Nükleer santrallerin işletilmesinde güvenlik olgusu ciddi bir önem arz etse de, nükleer santral kazası meydana gelme olasılığı oldukça yüksektir.

Bu kapsamda nükleer santraller yoluyla nükleer enerji üretimi ve bu enerjiden yararlanılmasındaki temel esaslar; nükleer güvence, nükleer güvenlik ve nükleer emniyete dayandırılmıştır.

İşbu kavramlar nükleer enerji üretimi ve kullanımında hem uluslararası hukukta hem de devletlerin ulusal hukuklarında bir hayli önem arz etmektedir.

Bu kapsamda uluslararası hukuk nükleer enerji üretimi ve kullanımı bakımından genel bir çerçeve üzerinden ilerlerken devletler ise kendi topraklarındaki nükleer tesis ve faaliyetlere ilişkin düzenlemelerini yaparak olumsuz durumlara karşı düzenle-

yici ve denetleyici kurumlarını tesis etmeye çalışmaktadır.

Türkiye’de her ne kadar nükleer alanında düzenleyici ve denetleyici kurum olarak Türkiye Atom Enerji Kurumu (TAEK) uzun yıllar faaliyet göstermiş olsa da 2018 yılında çıkartılan 702 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’yle Nükleer Düzenleme Kurumu (NDK) adında yeni bir kurum ihdas edilmiştir.

TAEK’nun yetkisinde bulunan düzenleme ve denetlemeye ilişkin tüm yetki, görev ve sorumluluklar NDK’ya devredilmiştir. Bu hususa ilişkin şimdiye kadar çeşitli yönetmelikler yürürlüğe girmiş olsa da ilk defa Nükleer Düzenleme Kanunu (“Kanun”) 05.03.2022 tarihinde ve 31772 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmış olup 08.03.2022 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

İşbu Kanun’un yürürlüğe giriş amacı barışçıl kullanım ilkesi esas alınarak, nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin iyonlaştırıcı radyasyonun olası zararlı etkilerinden korunmasına yönelik uygulanması gereken ilke ve esaslar ile tarafların sorumluluklarını, bu faaliyetler üzerinde düzenleyici kontrol yetkisini haiz Nükleer Düzenleme Kurumunun yetki ve sorumluluklarını ve nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararlar hakkındaki hukuki sorumluluğu belirlemektir.

İşbu bilgi notu ile genel ilkeler kapsamında Kanun ile getirilen düzenlemeler uyarınca nükleer zararlara ilişkin hukuki sorumluluk üzerinde durulacaktır.

1. NÜKLEER GÜVENCE, NÜKLEER GÜVENLİK VE NÜKLEER EMNİYET KAVRAMLARI

Yürürlüğe giren Kanun ile gelen düzenlemeleri incelemeyi önce üzerinde durulması gereken kavramlar; nükleer güvence, nükleer güvenlik ve nükleer emniyet kavramlarıdır. Nükleer güvence; nükleer silahların yayılmasının önlenmesine yönelik ulusal ve uluslararası yükümlülükler olarak kabul edilmektedir.

Nükleer güvenlik ise nükleer güvencenin aksine nükleer enerjinin barışçıl amaçlı kullanımlarından kaynaklı zararların önüne geçmek amacıyla düzenlenen yükümlülükleri kapsamaktadır.

Bilindiği üzere, nükleer enerji, barışçıl amaçlı olarak kullanılsa da, yeterli tedbirlerin alınmadığı hâllerde insan hayatına ve çevreye nükleer silahlar kadar büyük tahribata neden olabilecek potansiyele sahip bir enerjidir. (1)

Nükleer güvenlik, nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyondan korunmasını sağlamak üzere uygun şartların oluşturularak sürdürülmesi, kazaların önlenmesi veya kaza sonuçlarının hafifletilmesini kapsamaktadır.

Nükleer emniyet ise, nükleer güvenlik ile aynı amacı barındırmakta olup her ikisi de insan zararına olan yüksek tehlikeli radyoaktifin çevreye yayılmasını önlemeye çalışmaktadır.

2. GENEL İLKELER

Kanun uyarınca nükleer enerji ve nükleer maddelerle ilgili herhangi bir faaliyeti yürütecek gerçek veya tüzel kişiler, Türkiye'nin taraf olduğu nükleer güvence ile ilgili uluslararası anlaşma ve sözleşmelere uymakla yükümlü kılınmıştır.

Çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyona maruz kalma riskini içeren her türlü faaliyette; faaliyetin bireysel veya toplumsal açıdan fayda sağlaması, faaliyet nedeniyle maruz kalınabilecek radyasyon dozlarının mümkün ve makul olan en düşük düzeyde tutulması, faaliyet nedeniyle maruz kalınabilecek radyasyon dozlarının Nükleer Düzenleme Kurum'u tarafından belirlenen doz sınırlarını aşmaması ilkelerinin esas alınacağı açıkça düzenlenmiştir.

Bununla birlikte nükleer enerji ve radyasyona ilişkin faaliyetler ile bu faaliyetlerle ilgili kişinin, tesisin, cihazın ve maddelerin güvenlik, emniyet ve nükleer güvence açısından düzenleyici kontrole tabi olacağı Kanun kapsamında belirtilmiştir.

Kanun kapsamındaki faaliyetlerde öncelikli olarak güvenlik ve emniyetin temin edilmesi esas olunacağı üzerinde durulmuştur.

Çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin radyasyona maruz kalma riskini doğuracak her türlü faaliyete ilişkin olarak bu riskten etkilenebilecek kişilerin bilgilendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

3. HUKUKİ SORUMLULUK

a. İşletenin sorumluluğu

Öncelikle ve önemle belirtmek gerekir ki, nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararlar hakkında Kanun'da hüküm bulunmayan hâllerde Paris Sözleşmesi hükümleri uygulanacağı hükme bağlanmış olup Paris Sözleşmesi, 29/7/1960 tarihli Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliye Dair Sözleşme ve bu Sözleşmeyi değiştiren, Türkiye'nin taraf olduğu protokolleri kapsamaktadır.

Kanun'da işletenler sınırlı sayıda sayılmış olup bunlar; Nükleer Düzenleme Kurumu tarafından veya ülkesindeki makamlar tarafından bir nükleer tesisi işletmek üzere yetkilendirilmiş tüzel kişiler, nükleer tesis işletmek için verilecek lisans alınmadan önceki dönemde nükleer tesisi

kuran tüzel kişiler ve nükleer tesisi işletmek için verilen lisans iptalinden sonra yeni bir işleten belirlenene kadar olan dönemde lisansı iptal edilen tüzel kişiler olarak açıkça belirtilmiştir.

İşletenin, nükleer zararlardan ve tazminatların ödenmesinden, nükleer hadisenin meydana gelmesinde kendisinin, personelinin ve tesisle ilgili teknoloji, mal ve hizmet sağlayanların herhangi bir kusurunun olup olmadığına bakılmaksızın sorumlu olduğu kabul edilmiştir.

Sadece işletenin, doğrudan bir silahlı çatışma, hasmane hareketler, iç savaş ya da ayaklanmadan dolayı meydana gelen bir nükleer hadiseden kaynaklanan nükleer zarardan sorumlu olmayacağı üzerinde durulmuştur.

Aynı zamanda işletenin sorumluluğu Paris Sözleşmesi'ne dayandırılmıştır.

Bununla birlikte bir diğer önemli husus, işletenin Nükleer Düzenleme Kurumu'ndan almış olduğu yetkinin iptal edilmiş veya askıya alınmış veya kısıtlanmış olmasının, işletenin sorumluluklarını ortadan kaldırmayacak olmasıdır.

Kanun, işletenin sadece tek bir durum ile sorumluluktan kurtulabileceğini belirtmiş olup işletenin nükleer zarara neden olan nükleer hadisenin, nükleer zarar gören kişinin kastından ya da ağır ihmalden meydana geldiğini ispat etmesi hâlinde geçerli olabileceğini kabul etmiştir.

b. İşletenin sorumluluğunun sınırları

Kanun her bir nükleer hadise için işletenin sorumluluk miktarlarını belirlemiş olup bunlar; termal gücü on megavatın üzerinde olan nükleer reaktörler ile Kurum tarafından nükleer tesis işletmek için verilecek lisans öncesi yapılacak değerlendirme ile belirlenecek diğer nükleer tesisler için yedi yüz milyon avro, bu kapsama girmeyen nükleer tesisler için yetmiş milyon avro, nükleer maddelerin taşınması için seksen milyon avro, nükleer maddelerin Türkiye Cumhuriyeti sınırları dâhilinde yapılacak transit geçişleri için yedi yüz milyon avro ile sınırlandırılmıştır.

Bununla birlikte, sorumluluk miktarlarının, diğer ülkelerde meydana gelen zararlar ile ilgili olarak, karşılıklılık ilkesi çerçevesinde, o ülkede nükleer hadiseden doğan nükleer zararlar için uygulanan sorumluluk miktarı ile sınırlı olarak uygulanacağı da açıkça belirtilmiştir.

KANUN KAPSAMINDAKİ FAALİYETLERDE ÖNCELİKLİ OLARAK GÜVENLİK VE EMNİYETİN TEMİN EDİLMESİ ESAS OLUNACAĞI ÜZERİNDE DURULMUŞTUR. ÇALIŞANLARIN, HALKIN, ÇEVRENİN VE GELECEK NESİLLERİN RADYASYONA MARUZ KALMA RİSKİNİ DOĞURACAK HER TÜRLÜ FAALİYETE İLİŞKİN OLARAK BU RİSKTEN ETKİLENEBİLECEK KİŞİLERİN BİLGİLENDİRİLMESİ GEREKTİĞİ BELİRTİLMİŞTİR.

c. İşletenin sigorta yaptırma veya teminat gösterme zorunluluğu

Kanun uyarınca işletenlere, her bir nükleer tesis veya taşıma faaliyeti için sorumluluk sınırları tutarında ve Nükleer Düzenleme Kurumu tarafından belirlenen zamanda ve şartlara uygun sigorta yaptırma veya başkaca bir teminat göstermek zorunluluğu getirilmiştir.

Bununla birlikte nükleer maddelerin Türkiye'nin egemenlik alanında yapılacak transit geçişleri için işletene, seksen milyon avro tutarında sigorta yaptırma veya teminat gösterme zorunluluğu da getirilmiştir.

Ayrıca yine işletene, sigorta sözleşmeleri ya da teminata ilişkin ibraz ettiği belgelerin Nükleer Düzenleme Kurumu tarafından uygun bulunmadığı ilgili faaliyetlere başlamama sınırlaması getirilmiş olup işletenin, süresi sona erecek sigorta veya teminat yerine, bu sigorta veya teminatın sona erme tarihinden önce yeni bir sigorta yaptırması gerektiği ya da teminatını yenilemesi gerektiği belirtilmiştir.

Diğer önemli bir husus olarak yaptırılan sigortanın ya da gösterilen teminatın sadece bir nükleer hadise durumunda nükleer zararın tazmini için kullanılacağı da Kanun kapsamında düzenlenmiştir.

d. Nükleer zararın tazmini ve dava hakkı

Nükleer zararın tazmininin şekli ve tutarı kusursuz ve münhasır sorumluluk ilkesi esas alınarak Türk Borçlar Kanunu hükümleri uyarınca tayin edileceği Kanun'da düzenlenmiştir.

Nükleer zarar gören kişiye sosyal sigortalar, özel sigortalar ve genel sağlık sigortasına ilişkin mevzuat uyarınca ayrıca yapılan ödemelerin Kanun kapsamında alınacak tazminat tutarından düşüleceği net bir şekilde belirtilmiştir.

Bununla birlikte nükleer zarar gören kişilerin, zararlarının tazminini, sorumluluk sınırları içinde doğrudan işletenden talep edebilecekleri gibi sigortacıdan, nükleer sigorta havuzundan ve diğer teminat verenlerden de talep edebileceği düzenlenmiş olup bu kişilere karşı tazminat talebiyle doğrudan dava açma yolu da açık hale getirilmiştir.

Nükleer zarar gören kişilerin açacağı davada, Türkiye'de gerçekleşen bir nükleer hadise ile ilgili olarak veya Paris Sözleşmesi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin tarafı olduğu 21/9/1988 tarihli Viyana ve Paris Sözleşmelerinin Uygulanmasına İlişkin Ortak Protokol uyarınca Türk mahkemelerinin yargılama yetkisinin söz konusu olduğu hâllerde sadece Türkiye Cumhuriyeti mahkemeleri yetkili kılınmış, Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerinin yetkili olması hâlinde de Ankara mahkemeleri kesin yetkili kılınmıştır.

Bununla birlikte, Kanun kapsamında işletene, sigortacıya, nükleer sigorta havuzuna, diğer teminat verenlere ve Devlet'e, nükleer zararı ortaya çıkaran nükleer hadiseye kasıtlı olarak sebep olan gerçek kişiye karşı rücu hakkı verilmiştir.

Ayrıca işletenin, aralarındaki sözleşmede açıkça belirtildiği takdirde, sözleşmede belirtilen kapsam ve şekilde sözleşme yaptığı kişiye karşı da rücu hakkına sahip olduğu da açıkça düzenlenmiştir.

Tazminat taleplerine ilişkin zamanaşımı süresi, nükleer zarar gören kişinin zararı ve sorumlusunu öğrendiği tarihten itibaren üç yıl olarak kabul edilmiş ancak bu hükme bir istisna getirilerek can kaybı ile kişilerin sağlığına verilen zararlarla ilgili tazminat taleplerinin her hâlde nükleer hadisenin gerçekleştiği tarihten itibaren otuz yıl, diğer nükleer zararlarla ilgili tazminat taleplerinin ise nükleer hadisenin gerçekleştiği tarihten itibaren on yıl geçmesiyle zamanaşımına uğrayacağı belirtilmiştir.

B. SONUÇ

Nükleer enerji, 1896 yılında Fransız fizikçi Henri Becquerel tarafından kazara fark edilmiş ve de sahip olduğu yüksek potansiyel çağın ilk dönemlerinden itibaren kontrol ve denetim altına alınmaya çalışılmıştır.

Bu kapsamda günümüze kadar ulusal ve uluslararası anlamda ciddi girişimlerde bulunulmuştur. Yirminci yüzyılın ortalarından itibaren nükleer güvence, nükleer güvenlik ve nükleer emniyet kavramları ulusların hayatına girmiş olsa da bu önlemleri gerçek hayata uyarlamak oldukça zaman almış hatta şu aşamada hala tam anlamıyla uyarlamış denilememektedir.

Bu durum her devletin kendi egemenlik alanı dâhilindeki nükleer faaliyet, tesis ve materyaller bakımından kendi hukuki rejimini ve denetim mekanizmasını kurması gerektiğine işaret etmiştir.

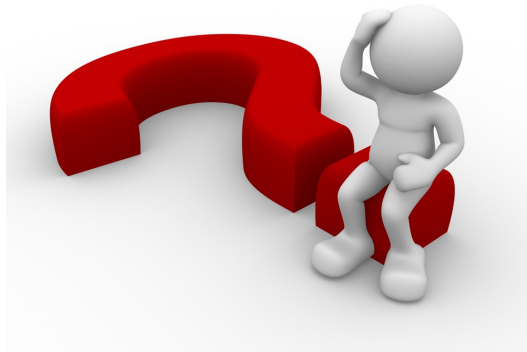
Bu çerçevede Türkiye, 05.03.2022 tarihinde ve 31772 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Nükleer Düzenleme Kanunu ile büyük bir adım atmış olsa da Türkiye'nin daha güvenli bir nükleer enerji ve sağlıklı toplum için uluslararası kurumlarla iş birliği içerisinde olması; hukuki, düzenleyici ve denetleyici çerçevesini uluslararası standartlara uygun hale getirerek insan ve toplum önceliğinden kesinlikle taviz vermemesi gerekmektedir.

Detaylı Bilgi için;
[Av. Merve Çelik](#)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Alper Kiyak, Uluslararası Hukuka Göre Ulusal Nükleer Düzenleme Kurumlarının Yeri ve Türkiye'nin Nükleer Düzenleme Kurumu, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020, s. 23.

2. 05.03.2022 tarihinde ve 31772 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 08.03.2022 tarihinde yürürlüğe giren Nükleer Düzenleme Kanunu



FIYAT ETİKETİ YÖNETMELİĞİ'NDE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER HAKKINDA DEĞERLENDİRME

I- GİRİŞ

Ülkemizde ve dünyada yaşanmakta olan ekonomik gelişmeler devletlerden şirketlere, toplumlardan bireylere herkesi etkilemeye devam etmektedir.

Ekonominin temel aktörlerinden olan tüketiciler, gün geçtikçe bilinçli tüketici olma yolunda ilerlemekte ve bilgi kaynaklarına erişimin giderek kolaylaşmasıyla birlikte haklarının farkında olarak hareket etmektedirler.

Öte yandan; alım gücünün azalması ve hayat pahalılığı nedeniyle ihtiyacı olan ürünleri indirimli olarak satın almak isteyen tüketici kitlesinin büyüklüğünün farkında olan bazı satıcılar ise; tüketicilerin eğilimlerinin farkında olarak, satışa sunulan ürünün fiyatını önce artırıp sonra büyük bir indirim uygulanmış gibi göstererek “sözde indirimler” ile tüketicilerin iradelelerini yanıltarak kazanç sağlama yolunu seçmektedir.

18 Şubat 2022 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan Fiyat Etiket Yönetmeliği’nde Değişiklik Yapılmasına Yönelik Yönetmelik ile bu sahte indirimlere karşı tüketicileri korumak amacıyla Fiyat Etiket Yönetmeliği’nde birtakım değişiklikler yapılmıştır.

Bununla birlikte yapılan diğer değişikliklere de aşağıda yer verilmiştir.

1.1. İndirim Uygulanmasında Dikkate Alınacak Satış Fiyatı

18.02.2022 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanan Fiyat Etiket Yönetmeliği’nde Değişiklik Yapılmasına Yönelik Yönetmelik’ten önce indirimli olarak satışa sunulan mal veya hizmetin indirimden önceki satış fiyatının tespitinde sadece “indirimli satış fiyatından bir önceki satış fiyatı”nın esas alınacağı belirtilmekteydi.

Bu doğrultuda gerek mağaza satışlarında gerek e-ticaret siteleri üzerinden yapılan satışlarda indirimden kısa bir süre önce satıcılar tarafından ürün fiyatları artırılıp, bu fiyat esas alınarak indirim uygulanarak aslında tüketiciye yansıtıldığı kadar büyük bir indirim olmaksızın ürünler satışa sunulabilmekteydi.

Fiyat Etiket Yönetmeliği’nde Değişiklik Yapılmasına Yönelik Yönetmelik’in 4.

Maddesi ile; Fiyat Etiket Yönetmeliği’nin 11. Maddesinin 1. Fıkrası değiştirilmiş olup, değişiklik sonrası maddenin son hali aynen;

“İndirimli satışlar

MADDE 11 – (1) (Değişik: RG-18/2/2022-31754) İndirimli satışa konu edilen mal veya hizmetin indirimli satış fiyatı, indirimden önceki fiyatı, tarife ve fiyat listeleri ile etiketlerinde gösterilir. İndirimli satışa konu edilen mal veya hizmetin indirimden önceki satış fiyatının tespitinde indirimin uygulandığı tarihten önceki otuz gün içinde uygulanan en düşük fiyat esas alınır.

Meyve ve sebze gibi çabuk bozulabilen mallara ilişkin etiketlerde indirim miktarı veya oranı hesaplanırken indirimli fiyattan bir önceki fiyat esas alınır. Bu hususlara ilişkin ispat külfeti satıcı veya sağlayıcıya aittir.

(2) Fiyat indirimine giren mal veya hizmetin etiket, tarife ve fiyat listelerinde, bu Yönetmeliğe göre yer alması gereken hususlara ek olarak, indirimli satış fiyatının, bu Yönetmelik hükümlerine aykırı olmamak üzere malın veya hizmetin indirim öncesi satış fiyatıyla birlikte (Değişik ibare:RG27/7/2019-30844, görülebilir ve okunabilir şekilde gösterilmesi zorunludur.

(3) Bir işletmenin, açılması, devredilmesi, işyeri adresi veya faaliyet konusu değişikliği nedeniyle yapacağı indirimli satışların süresi üç ayı, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine

göre tasfiye durumunda ise altı ayı geçemez.” şeklindedir.

Ticaret Kanunu hükümlerine göre tasfiye durumunda ise altı ayı geçemez.” şeklindedir.

Ürün veya hizmette yapılan indirimin hangi fiyat üzerinden yapılacağı konusunda satıcı veya sağlayıcıya sağlanan hareket alanı daraltılarak; indirime esas alınacak fiyatın, indirimin uygulandığı tarihten önceki otuz gün içinde uygulanan en düşük satış fiyatı baz alınarak belirleneceği düzenlenmiştir.

Değişiklikte; meyve ve sebze gibi çabuk bozulabilen ürünlere ilişkin indirimlerde ise, malın indirimli fiyattan bir önceki fiyatının esas alınacağı ayrıca belirtilmiştir.

Çabuk tüketim mallarının, kısa dönemler içinde pek çok faktörden etkilenebilmesi göz önünde bulundurulduğunda değişikliğin bu malları kapsamıyor olması anlaşılabilir.

Değişiklik, 01.03.2022 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş olup; gerek satıcı ve sağlayıcıların gerekse tüketicilerin bu konuda özenli hareket etmesi gerekmektedir.

Zira satıcı ve sağlayıcı tarafından değişiklikle birlikte Yönetmeliğin son haline uygun davranılmadığı takdirde, bir uyumsuzluk olması halinde indirimin kanuna ve hukuka uygun olarak uygulandığının ispat külfeti kendi üzerinde olacaktır.

Öte yandan; tüketici, indirimin uygulandığı tarihten önceki otuz gün içerisinde uygulanan en düşük fiyatın esas alınmadığı bir ürünle karşılaşması halinde ilgili mercilere durumu bildirebilecektir.

1.2. Tanımlarda Yapılan Değişiklikler

Fiyat Etiket Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılmasına Yönelik Yönetmelik'in 1. Maddesiyle Fiyat Etiket Yönetmeliği'nin 4. Maddesinde yer alan tanımlarda da birtakım değişiklikler yapılmıştır.

Yapılan değişiklikle birlikte; Yönetmeliğin 4. Maddesinin 1. Fıkrasının b, c, g ve h bentleri aşağıdaki gibi değiştirilmiştir.

"b) Bakanlık: Ticaret Bakanlığını,

c) Fiyat etiketi: Satıcı tarafından perakende satışa arz edilen mallara ilişkin olarak Yönetmelik ile belirlenen zorunlu hususlar hakkında tüketicileri bilgilendirme amacı ile kullanılan etiketi,"

"g) Malın birim fiyatı: Bir malın ticari temül ile yerleşmiş satış usul ve şekillerine göre adet, uzunluk, ağırlık, alan veya hacim ölçülerinden malın türüne uygun olan ölçü biriminin net miktarıyla ifade edilen tüm vergiler dâhil fiyatını,"

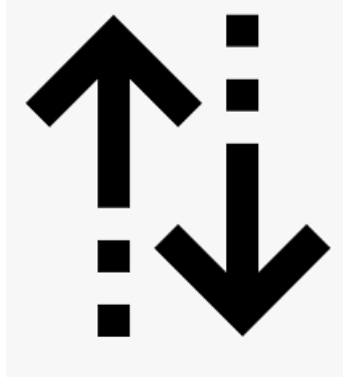
"h) Satış fiyatı: Satılan bir malın net miktarı üzerinden hesaplanan tüm vergiler dahil peşin fiyatını veya sunulan hizmetin tüm vergiler dahil peşin fiyatını,"

"n) Net miktar: Ambalajlı malın, ambalaj malzemesi ve mal ile birlikte ambalajlanan diğer malzemeler hariç miktarını,"

Söz konusu değişiklikle tanımlarda yapılan birtakım değişiklikler ile; tüketicinin malın/hizmetin fiyatını, miktarını etikete baktığında net bir şekilde görebilmesi ve o malı/hizmeti satın almak istediğinde ek birtakım bedeller ile karşılaşmaması, alım tercihini buna göre yapması hedeflenmiştir.

1.3. Türkçe Yazılması Zorunlu İfadeler

Önceki Yönetmelik döneminde satışa sunulan ürünün etiket ve listelerinde zorunlu olarak bulunması gereken malın üretim yeri, ayırıcı özelliği, tüm vergiler dâhil satış fiyatı, birim fiyatı, malın satış fiyatı ve birim fiyatının uygulanmaya başlandığı tarih, üretim yeri Türkiye olan mallar için Bakanlıkça tespit ve ilan edilen şekil, logo veya işaret, ambalajlı malın satış fiyatından ayrı olarak ambalajın tesli-



mine ve iadesine ilişkin depozito bedeli var ise söz konusu bedelin tutar gibi bilgilerin Türkçe olarak yazılma zorunluluğu yok iken, değişiklikle birlikte bu bilgilerin Türkçe olarak yazılma zorunluluğu getirilmiştir.

Bu değişiklik 01.03.2022 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş olup, satıcı ve sağlayıcıların bu değişikliğe göre etiket bilgilerini güncellemesi önem arz etmektedir.

1.4. Ambalajın Teslimine ve İadesine İlişkin Depozito Bedelinin Belirtilmesi Zorunluluğu

Fiyat Etiket Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılmasına Yönelik Yönetmelik'in 2. Maddesiyle Fiyat Etiket Yönetmeliği'nin 5. Maddenin 2. Fıkrasına aşağıda yer alan ibare eklenmiştir:

"Ambalajlı malın satış fiyatından ayrı olarak ambalajın teslimine ve iadesine ilişkin depozito bedeli var ise söz konusu bedelin tutarı."

Bu değişiklikle birlikte; ürünün ambalajının teslimine ve iadesine ilişkin olarak belirlenen bir depozito bedeli olması halinde, bu bedelin etiket ve listelerde Türkçe olarak yer alması zorunlu hale getirilmiştir. Yine tüketicinin söz konusu ürünle ilgili tam olarak aydınlatılması hedeflenmektedir.

1.5. Etiketın Konuluş Biçimi ve Yeri

Yönetmelik'te yer alan "Etiketın Konuluş Biçimi ve Yeri" başlıklı 7. maddesinin birinci fıkrasına "malın veya" ibaresinden son-

ra gelmek üzere "ambalajının yahut kaplarının üzerine;" ibaresi eklenmiştir.

"Etiketın konuluş biçimi ve yeri

MADDE 7 – (1) Perakende olarak satışa arz edilen mallara konulması zorunlu olan etiketler; malın niteliğine, malın satışa sunulduğu yerin büyüklüğüne, ticari usul ve adetlere göre malın veya (Ek ibare: RG-18/2/2022-31754)(2) ambalajının yahut kaplarının üzerine; aynı nitelikteki mal gruplarının veya raflarının üzerine konulmak, dikilmek, zımbalanmak, yapıştırılmak, bunlara herhangi bir bağ ile tutturulmak veya asılmak suretiyle kullanılır."

Değişiklikle birlikte; etiketlerin ürünün ambalajının yahut kabının üzerinde de gösterilebilme imkânı getirilmiştir.

Etiketın malın veya ambalajının yahut kaplarının üzerine konulması konusunda satıcıya tanınan tercih imkânı genişletilmiştir.

II- SONUÇ

Fiyat Etiket Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılmasına Yönelik Yönetmelik ile birlikte getirilen en büyük değişiklik, satıcı ve sağlayıcıların indirim uygulamalarında esas alacağı ürün fiyatı bakımından tüketici lehine olacak şekilde sınırlandırma getirilmesidir.

Bununla birlikte; yapılan değişikliklerle birlikte tüketicilerin satın almak istediği ürün ve hizmetler hakkında etikette yer alan bilgiler doğrultusunda tam ve doğru olarak aydınlatılması amaçlanmaktadır.

Satıcı ve sağlayıcıların söz konusu değişikliklere uygun olarak ürün etiketlerinde yahut fiyat listelerinde gerekli güncellemeleri yapması ilerde hukuki yaptırım ile karşılaşmaması adına önem arz etmektedir.

Detaylı Bilgi için;
[Sti. Av. Gülşah Işık](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

- Resmi Gazete:
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/02/20220218-4.htm>

- <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=19819&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeli-gi&mevzuatTertip=5>

BİLGİSAYAR OYUNLARININ FSEK KAPSAMINDA ESER NİTELİĞİ

I- GİRİŞ

Teknoloji alanındaki gelişmeler, bilgisayarın başkalaşmasına ve kullanım alanlarının değişmesine olanak sağlamıştır.

Bilgisayarlar hesap ve veri işleme aracı olmanın dışına çıkarak eğitim, haberleşme ve posta hizmetleri, eğlence gibi sayısız pek çok işlevi bünyesinde barındıran bir aygıt haline gelmiştir.

İnternetin ve bilgisayar teknolojisinin gelişmesi ve yaygınlaşması, insanların alışlagelmiş eğlence anlayışlarına ek olarak elektronik eğlence araçlarına yönelmesi sonucunu doğurmuştur.

Elektronik eğlence araçlarına duyulan ilginin git gide artmasıyla bilgisayar oyunları hayatımıza daha çok dâhil olmuş, eğlence endüstrisinin en önemli parçası olmuştur. Bununla birlikte, bilgisayar oyunları sayısı gün geçtikçe artan örnekleriyle, bilgisayar programları olarak nitelenirilmekten ötesine geçmiş; barındırdığı görsellik, müzik, interaktiflik, senaryo gibi unsurlarıyla eser niteliği kazanıp kazanmadığı konusunda tartışılır hale gelmiştir.

Bu çalışmanın birinci bölümünde, birçok farklı alanda faaliyet yürüten insanların yaratıcı üretimleri neticesinde meydana gelen ve oldukça karmaşık bir yapıya sahip olan bilgisayar oyunu kavramı açıklanarak tarihsel süreçteki gelişimine kısaca değinilecek ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında eser kavramı açıklanacaktır.

Çalışmanın ikinci bölümünde, bilgisayar oyunlarının unsurları 5846 sayılı kanunda düzenlenen fikir ve sanat eserlerinin türleri bakımından değerlendirilecek; bilgisayar oyununu meydana getiren unsurların eser niteliği ve bir bütün olarak bilgisayar oyunlarının eser niteliği incelenecektir.

II- BİLGİSAYAR OYUNU KAVRAMI, BİLGİSAYAR OYUNLARININ TARİHSEL GELİŞİMİ VE FSEK KAPSAMINDA ESER KAVRAMI

2.1. Bilgisayar Oyunu Kavramı

Bilgisayar oyunu, dijital ortam desteğine ihtiyaç duyan, birçoğunda canlandırılmış grafiklerle desteklenen, oyuncunun göz ve el koordinasyonu ile biçimlenen, başta interaktivite (etkileşim) olmak üzere belirli alt disiplinlere sahip ve çok çeşitlilik içeren dijital simülasyonlardır. [1]

2.2. Bilgisayar Oyunlarının Tarihsel Gelişimi

Bu çalışmanın amacı hukuki değerlendirmeye yapmak olduğundan, bilgisayar oyunlarının tarihsel gelişimine ve bilgisayar oyunlarının tarihini etkileyen oyunlara kısaca değinilecektir. Bilgisayar oyunları türünün ilk örneği, bilgisayar programcısı Steve Russel tarafından 1962 yılında, Massachusetts Institute of Technology'de (MIT) yaratılan "Spacewar" isimli oyundur. "Spacewar", iki farklı uzay gemisini kontrol eden oyuncuların savaşını konu edinmekteydi ve iki boyutlu bilgisayar oyunlarının ilk örneği olarak piyasaya sürülmüştü.

Oyun, çıkışının ardından ticari bir kaygı güdülmeksizin birçok araştırma merkezinde bulunan bilgisayarla paylaşılmış ve hatta oyunun ilk çalıştırıldığı makine olan PDP-1'in yapımcısı Digital Equipment Corporation (DEC) tarafından üretilen makinelerde tanılama-hata bulma programı olarak kullanılmıştır. [2] 1962 yılında satışa çıkan "Spacewar" isimli oyunun ardından, bilgisayar oyunu teknolojisi sürekli gelişme kaydetmiş; 1990'lı yıllara gelindiğinde detaylı hareket animasyonlarına rastlanılan, gelişmiş mekân tasarımları ve ilgi çeken hikâyeler içeren oyunlar üretilmiştir.

1993 yılında piyasaya çıkan "Doom" isimli oyun, 3D grafik sistemi ile çalışması, görüntü kalitesi ve gerçekçiliği itibarıyla dönemin teknolojik düzeyinin üzerine çıkan oyunlardan biri olmuştur. Bilgisayar oyunlarının ne kadar hızlı geliştiğini en bariz biçimde gösteren oyun, "Grand Theft Auto" isimli oyundur. 1997 yılında ortaya çıkan oyun, 2D özellikli ve karakterlerin tepeden nokta biçimde görüldüğü bir oyun özelliğinden dolayı, sadece 4 yıl sonra piyasaya çıkan "Grand Theft Auto 3" oyununda, görüntü 3 boyutlu olmasının yanında oyundaki tüm eşya sayısı, sinematografik görüntüler, karakterlerin dışsal görünüm detayları, diyaloglar, oyunun geçtiği çevrenin detayları ve çeşitliliği gözle görülür biçimde artmıştır.

Hemen hemen her iki senede bir oyunun yeni bir sürümü getirilerek senaryo, diyaloglar, oyunun geçtiği çerçeve, karakterlerin yüz detaylarındaki gerçeklik ve görüntü kalitesi daha da artmıştır. Artık bilindiği üzere teknolojik gelişmelerle paralel olarak gelişen bilgisayar oyunlarında, bu oyunların çok da uzak olmayan bir gelecekte, tamamen dokunma ve hissetmeye dayalı olacağı şimdiden belirtilmektedir ve bu yönde çalışmalar halen devam etmektedir. [3]

2.3. 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Kapsamında Eser Kavramı

"Eser" kavramı, fikri mülkiyet hukukunun nüvesini oluşturmaktadır. 5846 sayılı fikir ve sanat eserleri kanununun ("FSEK") amacı, içerdiği kurallarla fikir ve sanat alanında yaratılan eserler neticesinde ortaya çıkan hukuki ilişkileri düzenlemek ve eser sahiplerinin yaratıcı yönünü korumaktır.

FSEK'in 1/B maddesinin (a) bendinde eser, "sahibinin hususiyetini taşıyan ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sine-ma eserleri olarak sayılan her nevi fikir ve sanat mahsullerini" şeklinde tanımlanmıştır. FSEK, "sahibinin hususiyetini taşıması" koşuluyla, sayılan dört eser grubuna giren fikir ve sanat ürünlerini korurken, sahibinin hususiyetini taşımayan ve sayılan dört eser grubuna girmeyen ürünleri eser saymamaktadır.

Ayrıca bu iki koşuldan birisinin eksikliği söz konusu olduğunda yaratılan ürün, fikir ve sanat ürünü olsa bile eser sayılmayacaktır.

FSEK'in 1/B maddesinin (a) bendinde "sahibinin hususiyetini taşıma" yaratılan ürünün eser sayılabilmesinin şartlarından biri olarak düzenlenmiş ancak hususiyetin tanımı yapılmamıştır.

"Sahibinin hususiyetini taşıma" ifadesinin öğretilerde tanımı tartışmalı olmakla birlikte, eser sahibinin özgün özelliklerini taşıyan ve belli bir seviyenin üzerinde yaratıcı özellikler içeren eserlerin, hangi eser kategorisinde yer aldığı hususunun da dikkate alınmasıyla birlikte, eser sahibinin hususiyetini taşıdığı ifade edilebilir. [4]

FSEK, fikri çaba sonucu yaratılan ürünün eser sayılabilmesi için kanunda öngörülen dört eser türünden birine dâhil olma şartının aramaktadır.

FSEK'te yer alan dört ana eser türü;

1. İlim ve Edebiyat Eserleri (FSEK md. 2)
2. Musiki Eserleri (FSEK md. 3)
3. Güzel Sanat Eserleri (FSEK md. 4)
4. Sinema Eserleri (FSEK md. 5)

olup, kanunda düzenlenen eser grupları "numerus clausus" (sınırlı sayıda olma) ilkesine tabidirler.

Eserler, kanunda düzenlenen türler ile sınırlı olup bu türler dışında yeni bir türün yaratılamamaktadır.

FSEK kapsamında eser olarak korunan ürünlerden yararlanmak suretiyle yaratılan işleme eserler ve derlemeler, kanunun 6. maddesinde sayılmış ve maddenin son fıkrasında "istifade edilen eserin sahibinin haklarına zarar getirmemek şartıyla oluşturulan ve işleyen hususiyetini taşıyan" işlenmelerin FSEK kapsamında eser sayılacağı belirtilmiştir.

III- BİLGİSAYAR OYUNLARINDAKİ UNSURLARIN VE BİR BÜTÜN OLARAK BİLGİSAYAR OYUNLARININ FSEK KAPSAMINDA ESER NİTELİĞİ

FSEK'in 2. Maddesinde ilim ve edebiyat eser çeşitleri sayılmıştır. İlgili kanun maddesine göre;

1. Herhangi bir şekilde dil ve yazı ile ifade olunan eserler ve her biçim altında ifade edilen bilgisayar programları ve bir sonraki aşamada program sonucu doğurması koşuluyla bunların hazırlık tasarımları
2. Her nevi rakıslar, yazılı koreografi eserleri, pandomimalar ve buna benzer sözsüz sahne eserleri
3. Bedii vasfı bulunmayan her nevi teknik ve ilmi mahiyette fotoğraf eserleriyle, her nevi haritalar, planlar, projeler, krokiler, resimler, coğrafya ve topografyaya ait maket ve benzerleri, her çeşit mimarlık ve şehircilik tasarım ve projeleri, mimari maketler, endüstri, çevre ve sahne tasarım ve projeleri

Arayüzüne temel oluşturan düşünce ve ilkeleri de içine almak üzere, bir bilgisayar programının herhangi bir ögesine temel oluşturan düşünce ve ilkeler eser sayılmazlar.

Herhangi bir şekilde dil ve yazı ile ifade olunan eserler, bilgisayar oyunlarında birçok farklı şekilde ortaya çıkabilmektedir. Bilgisayar oyunlarında sıkça rastlanılan, oyunda hikâyenin anlatımını sağlayan ve oyunun senaryosunun parçaları olarak nitelendirilebilecek unsurlar mevcuttur.

Bu yazılı ögeler herhangi bir araç kullanılarak yazı ile ifade edildikleri müddetçe, ilmi veya edebi vasfı ihtiva ettikleri ve kanunun aradığı objektif ve sübjektif şartları sağladığı takdirde FSEK md. 2/1 kapsamında korunabileceklerdir. [5]

Bilgisayar programları, "Her biçim altında ifade edilen bilgisayar programları ve bir sonraki aşamada program sonucu doğurması koşuluyla bunların hazırlık tasarımları," düzenlemesi ile FSEK kapsamında korunmaktadır. Bilgisayar programının ortaya çıkaran fikirler, prensipler, programın mantığı korunmakta olup korumada dikkate alınan unsur hususiyettir. Bilgisayar programını oluşturan her bir ögenin ayrı ayrı korunması mümkün olmasa da ögelerin bir araya gelerek oluşturdukları program FSEK kapsamında korunmaktadır.

5846 sayılı kanunun 3. Maddesi uyarınca, "Musiki eserleri, hernevi sözlü ve sözsüz bestelerdir." Musiki eserleri, bilgisayar oyunlarının esas unsurlarından olmayıp genelde fon müziği olarak kullanılmaktadır.

Ancak sahibinin hususiyetini taşıdığı takdirde oyun müziğinin de eser niteliğini haiz olacağı ve oyun müziğinin oyundan bağımsız eser olarak korunduğu durumlarda, musiki eserde yer alan sözlerin FSEK kapsamında ilim ve edebiyat eseri olarak korunacağı izahtan varestedir.

FSEK m.4 "Güzel sanat eserleri" türünü düzenlemiş olup güzel sanat eseri olmanın başlıca unsuru olarak yaratımın estetik değere sahip olması ifade edilmiştir ve örnekleme yoluyla grafik eserleri, karikatür eserleri, slâytlar, foto grafik eserler gibi yaratımları güzel sanat eseri olarak koruma altına almıştır.

Bu kapsamda bilgisayar oyunu grafiklerinin ve karakterlerin estetik değer taşıması ve eser şartı olarak ifade edilişteki hususiyeti sağlaması şartıyla güzel sanat eseri olarak korunabileceği açıktır. [6]

FSEK'in 5. maddesi uyarınca, "sinema eserleri, her nevi bedii, ilmi, öğretici veya teknik mahiyette olan veya günlük olayları tespit eden filmler veya sinema filmleri gibi, tespit edildiği materyale bakılmaksızın, elektronik veya mekanik veya benzeri araçlarla gösterilebilen, sesli veya sessiz, birbiriyle ilişkili hareketli görüntüler dizisidir." Mevzubahis hükümden sinema eserlerinin sinema filmleri ile sınırlı olmadığı, birbiriyle ilişkili hareketli görüntüler dizisinden oluşan diğer eserleri de kapsadığı anlaşılmaktadır. Bilgisayar oyunları da hareketli görüntüler dizisi şeklindedir. Ancak bu görüntüler dizisi ilkinde olmadığı halde sonuncusunda interaktiftir.

Doktrinde, video oyunlarının sinema eserleri kapsamında değerlendirilmesi konusunda ortak bir kanaatin bulunduğu görülmektedir. Özellikle, video oyunlarının bilgisayar programına dayandığı ancak sadece saf bilgisayar programı olarak değerlendirilip korunamayacağı; video oyunlarında somut olayın özellikleri göz önünde bulundurularak, söz konusu durumun haklı gösterdiği ölçüde sinema eseri sayılabileceği veya bilgisayar programına ilişkin korumadan kıyasen yararlanabileceği ifade edilmektedir. [7]

Bilgisayar Oyunlarının Bir Bütün Olarak Değerlendirilmesi ve FSEK Kapsamında Eser Niteliği

Bilgisayar oyunları, görsel-işitsel öğeler ile yazılım öğelerinin bir araya getirilmesiyle oluşturularak çalıştırılabilir bir programa dönüştürülürler. Bilgisayar oyunları, her ne kadar bu şekilde özetlenerek açıklanabilse de bilgisayar oyunlarını, bir bütün olarak ele alındığında yalnızca bilgisayar programı olarak nitelemek mümkün değildir. Zira FSEK kapsamında eser sayılabilen birçok ürün oyunlarda yer almaktadır.

FSEK, dört ana eser türü belirlediğinden ve fikir ve sanat eserleri hukukunda sınırlı şekilde sayılma (numerus clausus) ilkesi benimsendiğinden, bilgisayar oyunlarını tanımlamakta yetersizdir. FSEK'te bilgisayar oyunlarına ilişkin bir hüküm mevcut değildir bu sebeple bilgisayar oyunları uygulamada bilgisayar programı olarak nitelendirilmektedir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 19.06.2018 tarihli, 2017/642 E., 2018/295 K. Sayılı ilamında;

"İçerdikleri bir çok unsur bakımından karma nitelikli bir eser özelliği gösteren bilgisayar oyunlarının yazılım tabanlı olmaları, diğer bir anlatımla bilgisayar programı özelliğinde olan bir bilgisayar yazılımı üzerine inşa edilerek kurgulanmaları nedeniyle bilgisayar programlarına ilişkin koruma hükümlerine tabi olacaklarının kabulü gereklidir".

hükmüyle, bilgisayar oyunlarının bilgisayar programlarına ilişkin korumadan yararlanabileceği belirtilmiştir. Bu yaklaşım, bünyesinde birden çok eser ögesini barındıran bilgisayar oyunlarının korunmasını zorlaştırmaktadır.

Kanunda düzenlenen dört ana eser türü arasında yer almayan ancak kanunda sayılan eser türlerini bünyesinde barındıran ürünler "multimedya ürünleri" olarak adlandırılmaktadır.

Multimedya, bilgisayar programı veya yazılım tabanı kullanılarak, kullanıcılara ses, müzik, video, fotoğraf, üç boyutlu ürünler, interaktif ürünler, animasyonlar veya yüksek çözünürlüklü grafikler sunulmasıdır.

Multimedya ürünleri, esasen birbirinden farklı eser kategorilerinin, yeni teknoloji kullanılarak bütünleşmiş hâle getirilmesidir. Multimedya, sinema filmi, müzik ve resim verilerini içeren değişik medya ürünleridir. [8] Multimedya eserleri,

FSEK'te eser olarak sayılmadığından multimedya eserlerini koruyan bir kanun hükmü de mevcut değildir. Bu husus, sayısı gün geçtikçe artan bilgisayar oyunlarının FSEK kapsamında korunamaması sebebiyle hak ihlallerine açık durumda olmasına sebebiyet vermektedir.

Bilgisayar oyunları, görsel-işitsel öğelerin ve yazılım öğelerinin bir araya gelerek bir bütün oluşturmasıyla meydana geldiğinden, bu yaratımları bilgisayar programları, sinema eseri veya uygun düştüğü ölçüde diğer eser türlerinden biri olarak değerlendirmek isabetsiz olacaktır. Bu sebeple, multimedya ürünlerin ayrı bir eser türü olarak kabul edilmesi, multimedya eserlerinin ortak noktaları tespit edilerek ayrı bir eser türü olarak FSEK'te yer bulması ve nihayetinde bilgisayar oyunlarının da bir bütün olarak değerlendirilerek FSEK kapsamında eser olarak korunması gerekmektedir.

Detaylı Bilgi için;
[Stj. Av. Anıl Sağlam](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Chris CRAWFORD, The Art of Computer Game Design, McGraw-Hill/Osborne Media, Amerika, 1984.
2. NIELSEN, Simon Egenfeldt/SMITH, Jonas Heide/TOSCA, Susana Pajares, Understanding Video Games The Essential Introduction, Routledge, New York, 2008, s. 51
3. Taylan KILIÇ, Bilgisayar Oyunlarının Eser Niteliği (İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018), s.7
4. Hakan YETİŞ, Video Oyunlarının Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku Kapsamında Değerlendirilmesi (İzmir: İzmir Ekonomi Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2021) s.56
5. Güney YILMAZ, FSEK Bakımından Video Oyunlarının Eser Niteliği (İzmir: Yaşar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2020) s.78
6. KILIÇ, Bilgisayar Oyunlarının Eser Niteliği, s.110
7. TEKİNALP, Ünal, Fikri Mülkiyet Hukuku, Beşinci Baskı, Vedat kitapçılık, İstanbul, 2012, s.118
8. YILMAZ, FSEK Bakımından Video Oyunlarının Eser Niteliği, s.124

**MULTİMEDYA ESERLERİ,
FSEK'TE ESER OLARAK
SAYILMADIĞINDAN MUL-
TİMEDYA ESERLERİNİ
KORUYAN BİR KANUN
HÜKMÜ DE MEVCUT DE-
ĞİLDİR. BU HUSUS, SAYI-
SI GÜN GEÇTİKÇE AR-
TAN BİLGİSAYAR OYUN-
LARININ FSEK KAPSA-
MINDA KORUNAMAMASI
SEBEBİYLE HAK İHLAL-
LERİNE AÇIK DURUMDA
OLMASINA SEBEBİYET
VERMEKTEDİR.**

KAMBIYO SENETLERİNDE İFLAS YOLUYLA TAKİP

GİRİŞ

Kambiyo senetleri Türk Ticaret Kanununda düzenlendiği üzere çek, bono ve poliçe olarak üç tipi bulunmaktadır. Bu senetler niteliği itibarıyla kıymetli evraktır. Çek nakit para yerine kullanılabilen bir ödeme aracıdır. Hesap sahibinin(keşideci) bir muhataba karşı düzenlendiği üstünde yazan tutarla sabit olarak, çek üstünde adı yazılı olan kişiye(lehtara) ödenmesini sağlayan bir kıymetli evraktır.

Çek kayıtsız ve şartsız olarak belli bir borcun ödenmesi için verilir. Emre, hamiline ve nama olarak düzenlenebilir. Bono da ise, çekten farklı olarak muhatap yoktur keşideci ve lehtar arasındadır. Çekte olduğu gibi kayıtsız ve şartsız bir bedelin ödenmesi için verilir.

Bonoyu düzenleyen kişi borçludur. Poliçe ise keşide eden kişi borçludur karşı taraf alacaklıdır. Üç taraflı bir ilişkiyi düzenler.

Kambiyo senetlerinin tahsil edilmesi diğer senetlerden farklı olarak ayrı bir sürece ve özel hükümlere tabiidir. Eğer alacaklının hakkı kambiyo senedine dayanmıyor ise alacaklının genel takip yollarına başvurusu gerekir.

Genel olarak kambiyo senetleri Türk Medeni Kanunu, Türk Ticaret Kanunu ve Türk Borçlar Kanununda düzenlenmektedir.

Ayrıca İcra ve İflas Kanunumuzda ise kambiyo senetlerine özgü olarak bir takip yolu belirlenmiştir. Bu kambiyo senetlerine özgü iflas yoluyla takip İİK 171 ve devamında düzenlenmektedir, haciz yoluyla

takip ise İİK 168 ve 170b maddelerinde düzenlenmektedir.

Alacak eğer kambiyo senedine dayanıyorsa önce rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takibe başvurma zorunluluğu yoktur. Kişi isterse önce kambiyo senetlerine özgü takip yoluna başvurabileceği gibi isterse genel haciz yoluyla takibi de başvurabilir.

Bunlara ek olarak eğer elinde rehin ile güvence altına alınmış bir alacak söz konusu ise rehnin paraya çevrilmesi yoluyla da alacağını tahsis edebilir. Dolayısıyla kişinin elinde kambiyo senedine dayalı bir alacak var ise senet alacaklısı için oldukça lehe bir takip yolu olduğundan söz edebiliriz.

Eğer alacaklı iflasa tabi olan bir kişiye karşı kambiyo senedine dayanarak takip başlatmak istiyorsa öncelikle haciz yoluyla mı takip başlatacak, yoksa iflas yoluyla mı takip başlatacak bunu seçmelidir.

İİK 43 uyarınca;

“İflas yolu ile takip, ancak Ticaret Kanunu gereğince tacir sayılan veya tacirler hakkındaki hükümlere tabi bulunanlar ile özel kanunlarına göre tacir olmadıkları halde iflasa tabi bulundukları bildirilen hakiki veya hükmi şahıslar hakkında yapılır. Şu kadar ki, alacaklı bu kimseler hak kında haciz yolu ile de takipte bulunabilir.

Bu yollardan birini seçen alacaklı bir defaya mahsus olmak üzere o yolu bırakıp harç ödemeksizin diğerine yeni baştan müracaat edebilir.”

Eğer borçlumuz iflasa tabi kişilerden ise ve alacaklı taraf kambiyo senedine dayanarak iflas yoluyla takip başlatmak istiyorsa icra dairesine başvurmalı. Alacaklı bir defaya mahsus olmak üzere seçtiği takip yolunu harç ödemeksizin değiştirebilir.

Kambiyo senedinin yetkili hamili, kambiyo senedinin alacaklısıdır. Kambiyo senedinin borçlu olan tarafı, kambiyo ilişkisine dayalı olarak alacaklıya karşı sorumludur. Ancak yetkili hamil tarafından borçluya ödeme emri yollanabilir.

Eğer haciz yoluyla takip başlatmışsak; yetkili hamil dışında bir kişi ödeme emri yollanmışsa ya da yetkili hamil kambiyo senedinden sorumlu olmayan kişiye ödeme emri yollamışsa borçlu 5 gün içerisinde icra mahkemesine şikâyet yoluna başvurabilir.

İİK170/a-2 uyarınca *“İcra mahkemesi müddetinde yapılan şikâyet veya itiraz dolayısıyla, usulü dairesinde kendisine intikal eden işlerde takibin müstenidi olan kambiyo senedinin bu vasfı haiz olmadığı veya alacaklının kambiyo hukuku mucibince takip hakkına sahip bulunmadığı hususlarını re’sen nazara alarak bu fasla göre yapılan takibi iptal edebilir.”*

Eğer kişi ödeme emrini aldıktan sonra 5 gün içerisinde icra mahkemesine şikâyet yoluna başvurmazsa ödeme emrini iptal edemez. Aşağıda ise kambiyo senetlerine özgü iflas yoluyla takibin aşamaları ve ödeme emri anlatılacaktır.

İFLAS**a. Genel Olarak**

Borçlu eğer borcunu ödemezse hakkında öngörülen usuller çerçevesinde iflasına karar verilir. Mahkeme tarafından verilen bu karar ile birlikte iflas masasına dâhil olan tüm malvarlıklarının paraya çevrilmesi ile birlikte tüm alacaklılara alacaklarının ödenmesini sağlayan bir takip yoludur. Borçlunun hacze kabil olan bütün malvarlığı değerleri iflasın konusu olur. İcra takibinin aksine, alacaklılar borçluya karşı takip başlatmamış olsa bile iflastan yararlanabilirler. İflas masasına alacaklarını yazdırdıkları takdirde alacakları ödenir. Alacaklılar arasında öncelik hakkı bulunmaz, eşitlik hakkı söz konusudur.

b. İflasa Tabi Olan Kişiler

Öncelikle icra takibinin aksine sadece tacirler ve tacirler hakkındaki hükümlere tabi olan kişiler iflasa tabiidir. TTK18/I uyarınca “tacir, her türlü borcu için iflasa tabidir”. Ticari işletmeyi kısmen de olsa kendi adına işleten gerçek kişi tacirler (TTK 11-12), Bazı Tüzel kişi tacirler; kolektif şirketler, komandit şirketler, kooperatif şirketler, anonim ve limited şirketler tacir sayılan kişilerdir (TTK124), Tacir olmamalarına rağmen tacirlere ilişkin hükümlere tabi olanlar ve tacir olmadıkları halde iflasa tabi olan kişiler; ticareti terk eden kişiler, miras ortaklıkları, konkordato sürecinde belli hallerin olması, şahıs şirketler ortakları iflasa tabi kişiler arasında yer alırlar. Ayrıca kambiyo senetlerine özgü iflas yoluyla takibe başlamadan önce borçlunun iflasa tabii olup olmadığının re’sen araştırılması gerekir.

Yargıtay’ın bu yöndeki kararı şu şekildedir: Yargıtay 19. Hukuk Dairesi’nin 21.05.2009 tarihli, 2009/2982 E. – 2009/4714 K. sayılı kararı:

İİK.nun 43. maddesine göre iflas yoluyla takip Ticaret Kanunu gereğince tacir sayılan veya tacirler hakkında hükümlere tabi bulunanlar ile özel kanunlarına göre tacir olmadıkları halde iflasa tabi bulundukları bildirilen gerçek veya tüzel kişiler hakkında yapılır. Davalının iflasa tabi olup olmadığı araştırılmadan iflasına karar verilmesi isabetsizdir.

Yargıtay’ın kararında görüldüğü gibi iflas yoluyla takip başlatılacaksa öncelikle kişinin iflasa tabi olup olmadığının re’sen araştırılması gerekir.

KAMBYO SENETLERİNDE İFLAS YOLUYLA TAKİBİN AŞAMALARI**I. KAMBYO SENEDİ VASFINA SAHİP OLMASI VE VADESİ GELMESİ**

İlk olarak elimizde bir alacak olmalı ve bu alacağın kambiyo senedine dayanması gerekir. Türk Ticaret Kanunumuza göre kambiyo senetleri çek, bono ve poliçedir. Poliçe de bulunması gereken unsurlar TTK583’te sayılmıştır. Poliçe kayıtsız ve şartsız borç içermesi gerekir, ödeme yapacak kişinin adı ve soyadı, vade tarihi, kim ödeneceği, ödeme yeri, ödenecek kişinin adı ve soyadı, keşide yeri ve tarihi, keşidecinin imzasını içermelidir.

Çekte bulunması gereken unsurlar TTK692’de sayılmıştır. Öncelikle çek kelimesi içermelidir, kayıtsız şartsız bir bedel söz konusu olmalı, muhatabın adı ve soyadı, keşide günü, yeri ve keşidecinin imzası mevcut olmalıdır.

Bonoda ise bono ifadesinin geçmesi gerekir ve yine aynı şekilde kayıtsız, şartsız bedel içermelidir. Kime, kimin emrine ödeniyorsa onun ad ve soyadı, tarih, imza içermelidir. Vade gösterilmesinin zorunluluğu yoktur. İİK167/I uyarınca sadece kambiyo senetleri için bu takip yoluna başvurulabileceği belirtilmiştir. Kambiyo senedi vafına sahip olmayan bir evrakla bu takip yoluna başvurulamaz. Kambiyo senedi vafına sahip olup olmadığını icra müdürü re’sen inceler.

Eğer senet, kambiyo senedi vafına sahipse, icra müdürü vade tarihinin gelip gelmediğini re’sen incelemelidir. Kambiyo senedinin vadesi gelmiş olmalıdır. Eğer senedin vadesi gelmiş ise haciz yoluyla takip için 168/I, iflas yoluyla takip için ise 171/I uyarınca borçluya bir ödeme emri gönderilir.

Takip konusu alacağın muaccel olup olmadığını icra müdürü re’sen incelemekle yükümlüdür. İcra müdürünün yapacağı bu inceleme şekli bir incelemedir, maddi anlamda bir inceleme yapması mümkün değildir. İcra memuru şekli incelemeleri yaptıktan sonra kambiyo senetlerine özgü iflas yoluyla takibi başlatmak için borçluya İİK171 e uygun bir şekilde ödeme emri gönderilir;

1. Alacaklının veya vekilinin banka hesap numarası hariç olmak üzere, takip talebine yazılması lazım gelen kayıtlar,

2. Borcun ve takip masraflarının beş gün içinde ödeme emrinde yazılı olan icra dairesine ait banka hesabına ödenmesi ihtarı,

3. Kambiyo senedine ve borca dair her türlü itiraz ve şikayetlerini sebepleriyle birlikte di-ğer tarafa tebliğ edilecek nüshadan bir fazla dilekçe ile beş gün içinde icra dairesine bildirmesi ihtarı,

4. Beş gün içinde borç ödenmediği, itiraz ve şikayet edilmediği takdirde, alacaklının tica- ret mahkemesinden borçlunun iflasını talep edebileceği ihtarı.

Ödeme emrine yazılması gerekir.

II. SENEDİN ASLI İBRAZ EDİLMELİ

Alacaklı kambiyo senedine özgü takip yolunu kullanacak ise senedin aslını ibraz etmesi gerekir. Eğer borçlu sayısı birden fazla ise borçlu sayısı kadar kambiyo senedinin onaylı örneğinin takip talebine eklenmesi gerekir.

167/II uyarınca alacaklı “iflasa tabi borçlusu aleyhine haciz ve iflas yollarından hangisini istediğini bildirmeğe ve takip talebine kambiyo senedinin aslını ve borçlu adedi kadar tasdikli örneğini eklemeğe mecburdur. “

III. ÖNCE REHNE BAŞVURMA ZORUNLULUĞU YOKTUR

İİK45 uyarınca eğer rehinli bir alacağımız söz konusu ise ilk önce rehne başvurma zorunluluğu söz konusudur. Fakat kambiyo senetlerine özgü takip yolunda ise ilk önce rehne başvurma zorunluluğu yoktur. İİK 167 uyarınca rehinin paraya çevrilmesi yoluna başvurulmadan kambiyo senetlerine özgü takip yoluna başvurulabilir. Alacaklının takip yollarından hangisini seçtiğini belirtmesi gerekir eğer borçlu iflasa tabi kişilerden ise ister kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla ister iflas yoluyla takip yapılabilir.

IV. YETKİLİ İCRA DAİRESİNDE TAKİP YAPILMALI

Takibin yetkili icra dairesine yapılması gerekir. HMK10, İİK50/I ve BK89/I-B.1 açıkça kambiyo senetlerine özgü takip yollarında genel yetkili icra dairesi borçlunun yerleşim yerindeki icra dairesidir. Çeklerde ise yetkili icra dairesi ise muhata- p olan bankanın yerleşim yeri, çekin keşide edildiği yer ve borçlunun yerleşim yeri icra dairesidir.

ÖNEMLİ

Bonoda ise borçlu kim ise onun yerleşim yeri, bonoda yazılan ödeme yeri, bonoda yazılan yer olabilir eğer bonoda böyle bir kayıt bulunmazsa ise bononun düzenlendiği icra dairesi takip yapmaya yetkilidir.

İİK154/1 uyarınca, “İflas yoluyla takipte yetkili merci, borçlunun muamele merkezinin bulunduğu mahaldeki icra dairesidir.” Kambiyo senetlerine özgü iflas yoluyla takipte de bu madde geçerlidir. Ayrıca kambiyo senetlerinde yetki şartı konulmuşsa dahi kanunen yetkili olan dairelerin yetkisini bertaraf edilemez.

İFLAS YOLUYLA TAKİBE KARŞI ÖDEME EMRİNE ŞİKÂyet VE İTİRAZ USULÜ

İİK 172 uyarınca, Borçlu olan tarafın ödeme emrinin kendisine tebliğinden itibaren 5 gün içerisinde ödeme emrine itiraz etme veya şikâyet yoluna başvurma hakkı vardır. Dolayısıyla ödeme emrine itiraz etmek veya şikâyet yoluna başvurmak isteyen borçlu 5 gün içerisinde icra dairesine başvurabilir. Borçlu itiraz veya şikâyet sebeplerini ile karşı tarafa tebliğ edilecek bir fazla dilekçe ile icra dairesine bildirmek mecburiyetindedir. Bu dilekçenin bir örneği alacaklı tarafa tebliğ olunur.

Öyle ki Yargıtay 12. Hukuk Dairesi 02.12.2008 tarihli, 2008/18738 E. – 2008/21512 K. sayılı kararında:

Alacaklı tarafından borçlu aleyhine kambiyo senetlerine mahsus iflas yoluyla takip başlatıldığı, borçlunun icra mahkemesine takibe itiraz ettiği anlaşılmıştır. Takibin şekli itibarıyla İİK'nun 172.maddesi uyarınca her türlü ödeme emrine itiraz ve şikâyetin sebepleri ile birlikte icra dairesine yapılması gerekir.

Borçlu süresi içerisinde takibin şekline göre şikâyetini icra dairesine bildirmiş, icra müdürlüğünce bu şikâyetin icra mahkemesine yapılacağından bahisle 20.08.2007 tarihinde ret kararı verilmiştir. Borçlu talebinin reddi üzerine yasal yedi günlük süre içinde icra müdürünün bu kararını şikâyet konusu yapabilir.

Ancak somut olayımızda icra müdürü işlemini şikâyet konusu yapmayıp, şikâyetini direk olarak icra mahkemesine yaptığından bu şikâyet usulsüzdür. Mahkemece bu gerekçe ile istemin reddine karar vermek gerekirken icra mahkemesine beş günlük süre içerisinde şikâyet olmadığından bahisle ret kararı doğru değildir. Sonuçta istem reddedildiğinden sonucu

doğru mahkeme kararının onanması gerekmiştir.

Borçlu tarafından süresinde itiraz veya şikâyet yoluna başvurulursa genel hükümlere dayalı olarak inceleme yapılır. Eğer borçlu haklı bulunursa iflas reddedilir. Ancak alacaklıyı haklı bulunursa İİK158 çerçevesinde iflas prosedürü işletilmeye devam edilir.

Aynı zamanda alacaklı taraf ise bu şikâyeteye karşı koyabilir. İİK174 açıkça “Alacaklı, borçlunun itiraz ve şikâyetinin kaldırılmasını ve iflasına karar verilmesini ticaret mahkemesinden isteyebilir” der. Dava açılması için süre bir yıldır.

Ödeme Emrine İtiraz Edilmezse

Eğer bu 5 günlük süre zarfında borçlu tarafında şikâyet yoluna başvurulmaz ve itiraz edilmez veya borç ödenmez ise alacaklı ticaret mahkemesinden borçlunun iflasını İİK173 uyarınca isteyebilir. İflas kesinleşince İİK166/2 prosedürü başlatılır. Basit yargılama usulü ile inceleme yapılır, inceleme sırasında borcun ödenmediği, itiraz ve şikâyetinde bulunulmadığı tespit edilirse yedi gün içerisinde faiz ve icra masrafları ile birlikte depo emri tebliğ edilir. Eğer borçlu depo emrini yerine getirmezse borçlu hakkında iflasa karar verilir.

Borçlu ödeme süresi geçtikten sonra borcunu ödemediğini iddia ederse ve bununla birlikte borcu ödemediğini resmi bir belge ile ibraz edebilirse iflas düşer.

Detaylı Bilgi için;

[Seril İzay Reis](mailto:Seril.Izay.Reis@ozgunlaw.com)

info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Prof. Dr. Mehmet Helvacı – Kambiyo Senetlerine Özgü Takip Yolları
2. Prof. Dr. Baki Kuru – İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, Ekim 2018
3. Pekcanitez H. / Atalay O. / Sungurtekin Özkan M./ Özkes M. “İcra İflas Hukuku Ders Kitabı”, İstanbul 2019: Vedat Kitapçılık
4. Kuru, B. / Arslan, R. / Yılmaz, E. “İcra ve İflas Hukuku”, Ankara 2014: Yetkin Yayınları
5. Deynekli, A., Türk Hukukunda Kambiyo Senetlerine Özgü İflas Yolu ile Takip, 2005

KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERİN (KOBİ) TANIMI DEĞİŞTİ!

Resmî Gazete'nin 31782 sayılı ve 18.03.2022 tarihinde yayımlanan "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri, Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" ile yapılan değişiklikle KOBİ'lerin sınıflandırılmasında parasal sınırlar yeniden belirlendi. Yapılan değişikliklere göre, "mikro işletme" tanımında yıllık hasılat veya mali bilanço üst sınırı 3 milyon TL'den 5 milyon TL'ye, "küçük işletme" tanımında yıllık hasılat veya mali bilanço üst sınırı 25 milyon TL'den 50 milyon TL'ye, "orta büyüklükteki işletme" tanımında yıllık hasılat veya mali bilanço üst sınırı 125 milyon TL'den 250 milyon TL'ye çıkarıldı.

18.03.2022 tarihli düzenleme ile KOBİ'lerin tanımları mali kriter yönünden değişirken işletmelerde çalışan sayısı bakımından değişiklik yapılmamıştır. Mikro işletmelerde 10, küçük işletmelerde 50 ve orta büyüklükteki işletmelerde 250 kişilik çalışan sınırı devam etmektedir.

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/03/20220318-11.pdf>

HACİZLİ TAŞINIRLARIN ELEKTRONİK ORTAMDA YAPILACAK AÇIK ARTIRMA SURETİYLE SATIŞ İŞLEMLERİNE İLİŞKİN YÖNETMELİK RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANDI!

İcra ve İflas Kanunu kapsamında yapılacak açık artırma suretiyle satış işlemlerinin Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemine (UYAP) entegre Elektronik Satış Portalı üzerinden yürütülmesine ilişkin esaslar, 08.03.2022 tarihli 31772 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "İcra ve İflas Kanunu Uyarınca Elektronik Ortamda Yapılacak Satışların Usulü Hakkında Yönetmelik" ile belirlendi.

Yönetmeliğin 4. maddesine göre, satış işlemlerinde taşınırın açık artırma şartnamesi, taşınır ya da taşınmazların elektronik satış ortamında açık artırma ilanı, açık artırma şartnamesi, gazete ilanı ve artırma sonuç tutanağının kullanımı zorunlu olacak. Ayrıca yönetmeliğin 5. Maddesine göre, şartnamede taşınır ya da taşınmazların temel bilgileri yer alacak ve artırmaya katılacakların muhammen kıymetinin yüzde onu oranında banka teminat mektubunu veya nakit teminat bedelini tevdi etmeleri gerektiği açık artırma şartnamesine yazılacak. Artırmaya katılabilmek için mahcuz malın muhammen kıymetinin %10'unu karşılayacak tutardaki nakit teminat en geç artırma süresinin bitiminden önceki gün 23:30'a kadar satışı yapan icra dairesinin banka hesabına Elektronik Satış Portalı üzerinden yatırılacak.

Açık artırmada teklif verenlerin kişisel bilgileri, artırma süresi içinde bilişim sistemini işleten kamu görevlileri hariç hiç kimse tarafından görülemez ve bilişim sisteminde gösterilemeyecek. Teklifler arasındaki fark, satışa çıkarılan malın muhammen kıymetinin binde 1'inden ve 100 TL'den az olamayacak. Açık artırmada en yüksek teklifi veren, artırma süresi içinde kendisinden yüksek bir teklif verilmedikçe teklifini çekemeyecek ve teminatını alamayacak.

İhale alıcısı, ihalenin feshi talep edilmiş olsa dahi artırma sonuç tutanağının ilanından itibaren 7 gün içinde satış bedelini satışı yapan icra dairesi hesabına ödemek zorunda olacak. Satılan mal, ihale kesinleşmeden teslim edilmeyecek ve resmi sicilde alıcı adına tescil edilmeyecek.

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/03/20220308-10.htm>

T.C. YARGITAY 4. CEZA DAİRESİ'NİN HAKARET SUÇUNUN UNSURLARININ OLUŞMAMASI - GÖREVİ YAPTIRMAMAK İÇİN DİRENME SUÇU HAKKINDAKİ KARARI!

24.05.2021 tarihli kararıyla, sanığın, kolluk görevlisine söylediği iddiası olan adam değilsin ifadesinin katılanın onur, şeref ve saygınlığını rencide edici boyutta olmayıp, rahatsız edici, kaba ve nezaket dışı söz niteliğinde olduğu ve hakaret suçunun unsurlarının oluşmadığı gözetilmeden, kanuni olmayan ve yerinde görülmeyle gerekçe ile hakaret suçundan mahkûmiyet kararı verilmesinin kanuna aykırı olduğunu vurgulamıştır.

Ayrıca araç içerisinde kelepçe taktırmak istememe, aracın kapısının açık bırakılması ve kelepçenin açılması gibi isteklerini kabul etmeyen katılana hitaben, "sen kendini öldürtmek istiyorsun, bir dahaki sefere sana ne yapacağımı biliyorsun, senin komutanlığını yakacağım, seni bitireceğim, sen ölüm nasıl olur biliyor musun" şeklinde tehdit içeren sözler söylemesi karşısında, sanığın eyleminin bu hali ile görevi yaptırmamak için direnme suçunun unsurlarını oluşturduğu gözetilmeden, suç vasfında yanılıyla tehdit suçundan mahkûmiyet kararı verilmesi kanuna aykırı olduğunu belirtmiştir.

Bunlara ek olarak ağırlaştırıcı neden olarak öngörülen aleniyetin gerçekleşmesi için olay yerinde başkalarının bulunması yeterli olmayıp hakaretin belirlenemeyen sayıda kişi ve herkes tarafından görülme, duyulma ve algılanabilme olasılığının bulunması, herhangi bir sınırlama olmaksızın herkese açık olan yerlerde işlenmesi gerekmekte olup hakaret kabul edilen davranışın, cezaevi aracı içerisinde ve hastanenin acil servisinde söylendiğinin iddiası ve kabulü karşısında, hakaret suçunda aleniyet unsurunun ne şekilde oluştuğu karar yerinde gösterilmeden, sanık hakkında fazla ceza tayini kanuna aykırı olacağı hakkında hüküm kurmuştur.

Kaynak: Yargıtay 4. Ceza Dairesi 2020/19688 E., 2021/15090 K. sayılı ve 24.05.2021 tarihli kararı



Alanında uzman avukatlardan oluşan ekibi ile faaliyet gösteren Özgün Hukuk Bürosu, ulusal ve çok uluslu şirketlere hizmet vermektedir. Bu kapsamda, müvekkillerin ihtiyaçlarına olabilecek en kısa zamanda cevap verebilecek organizasyon yapısı kurulmuş olup, temel prensip müvekkillerin kıdemli avukat kadrosuyla her zaman iletişim kurabilmesi ve her konuda bilgi sahibi olmasının sağlanmasıdır.

Bankacılık ve finans, eğitim, sağlık, otomotiv, kimya ve savunma, teknoloji, enerji, maden, inşaat ve gayrimenkul sektörleri başta olmak üzere değişik iş ve ticaret sektörlerinde faaliyet gösteren kurumsal müvekkillere ve sivil toplum kuruluşlarına hizmet veren Özgün Hukuk, tüm müvekkilleri ile bir iş ortağı titizliği ile çalışmayı prensip edinmiştir.

Özgün Hukuk Bürosu, Türkiye'nin önde gelen finans kurum ve kuruluşlarına, şirketlere ve şahıslara Türkiye'de ve yurtdışında alacak tahsilatı konusunda hukuki hizmet sağlamaktadır. Bu kapsamda yurtdışına kaçırılan malvarlıklarının mal varlığı araştırması yapılarak tespit edilmesi ve alacağın bu yolla tahsil edilmesi hususunda hukuki hizmet verilmektedir.

Özgün Hukuk Bürosu alacak tahsilatı konusunda dünya çapında bir organizasyon olan "European Collectors Association (ECA)" üyesi olup, gerek Türkiye'de gerekse yurtdışında alacak tahsilatı konusunda müvekkillerine hukuki hizmet sunmaktadır. Ayrıca, İngiltere, Belçika, Fransa, İspanya ve İtalya'dan avukatlar tarafından Kasım, 1988'de kurulan ve Avrupa'nın ilk birleşik uluslararası hukuk uygulaması olan PLG International Lawyers'ın tek Türk üye hukuk bürosudur.

Sülün Sok. No:8 34330 1.Levent Beşiktaş / TURKEY
Phone : +90 212 356 3210(pbx) / +90 212 325 2307(pbx)
Fax : +90 212 356 3213
E-mail : info@ozgunlaw.com
İnternet sitesi: www.ozgunlaw.com

Bizi Takip Edin!

